

Stav občianskej spoločnosti na Slovensku je merateľný a je možné ho zlepšovať už aj na základných a stredných školách: pozrite si výsledky výskumu a ukážky novej metodiky

Bratislava, 6. september 2017 – V školskom roku 2017/2018 prichádza do slovenských škôl prvý oficiálny ročník projektu „Školy, ktoré menia svet“ z dielne Inštitútu pre aktívne občianstvo. Po úspešnom pilotnom ročníku a veľkom záujme zo strany škôl sa tento rok rozširuje na 20 škôl po celom Slovensku a zavádza na školy úplne novú autorskú metodiku posilňujúcu občianske kompetencie žiakov a žiačok na základných a stredných školách. Projekt je sprevádzaný kontinuálnym mapovaním postojov detí a mládeže na Slovensku a ich názorov na rôzne spoločenské otázky, ako napr. rôznorodosť, rovnocenné postavenie mužov a žien, ale aj spôsob získavania a overovania informácií či príležitosti na vyjadrenie názoru v triede a škole.

Podľa anonymného prieskumu nálad detí a mládeže vo veku 11-20 rokov¹, aj napriek prevažujúcej schopnosti identifikovať stereotypné správanie a jeho škodlivosť, až **48,14%** opýtaných si neželá prítomnosť rómskeho spolužiaka či spolužiačky vo svojej triede. Nasleduje moslimská komunita so **42,77%**, imigranti s **33,40%** a LGBTI menšina s **31,88%**. Z osoby sympatizujúcej s extrémistickými názormi vo svojej triede by nemalo radosť alebo sa nevie rozhodnúť **70,99%**. V mnohých slovných odpovediach možno u mladých cítiť reflexiu na predsudky okolia voči ich vlastnej osobe a ich štýlu obliekania či hudby, ktorú počúvajú, či rodové stereotypy. V rovnocenné postavenie mužov a žien na Slovensku verí iba **32,99%**, ostatní opýtaní mu vyčítajú najmä rozdiely v oblasti plátov. Vyskytujú sa aj vyjadrenia ako „*mám pocit, že mužov veľakrát berú serióznejšie ako ženy*“ či „*ženy majú upratovať, starať sa o deti a byť ticho...*“.

Čo sa týka občianskej angažovanosti, významný nepomer je možné pozorovať medzi deklarovanou participáciou, kde až **89,63%** respondentov verí, že dokážu meniť veci okolo seba k lepšiemu a **94,32%** opýtaných si myslí, že aktívny záujem a starostlivosť o svoje okolie je prínosom pre prostredie, v ktorom žijú, avšak iba štvrtina z nich sa takejto aktivity sama v poslednej dobe zúčastnila. Presných **80,00%** opýtaných si myslí, že ich názor je dôležitý, avšak počas vyučovacích hodín s učiteľmi diskutuje pravidelne alebo často iba **36,08%** opýtaných, pričom pri prijímaní dôležitých rozhodnutí sa vyjadruje alebo má pocit, že má možnosť sa vyjadriť **62,27%** respondentov. Aktuálnou otázkou je tiež frekvencia overovania si pravdivosti informácií uverejnených na internete. Podľa výskumu si informácie overuje vždy iba **14,88%** a často **33,06%** mladých. Podrobnejšie a komplexnejšie informácie o výsledkoch celoročného výskumu sú k dispozícii u jeho organizátora.

Odpoveďou na tieto výsledky je v nadchádzajúcom školskom roku výrazné rozšírenie projektu až na 20 škôl po celom Slovensku (6 na západnom, 6 na strednom a 8 na východnom Slovensku, z toho 7 stredných škôl, 3 spojené školy a 10 základných škôl). Okrem nástrojov profesionálneho rozvoja pre učiteľov a učiteľky spoločenskovedných predmetov je ťažiskom projektu originálna metodická príručka pre základné a stredné školy, ktorej autormi sú

¹ Výskum bol realizovaný na ZŠ a SŠ zapojených do projektu v šk. roku 2016/2017, tzn.: Gymnázium Alberta Einsteina, Bratislava; Gymnázium Andreja Kmeťa, Banská Štiavnica; Gymnázium Andreja Vrábľa, Levice; Základná škola, Jedľové Kostoľany (okr. Zlaté Moravce); Základná škola s materskou školou Štiavnické Bane (okr. Banská Štiavnica). Kontrolné skupiny pochádzajú z jednotlivých gymnázií a zo Základnej školy Obyce. Termíny zberu dát: jeseň 2016, leto 2017 (začiatok a koniec šk. roka).

Erich Mistrík (Pedagogická fakulta Univerzity Komenského), ktorý je zároveň jej garantom, Elena Gallová Kriglerová (Centrum pre výskum etnicity a kultúry), Paul Kindji (Spojená škola Novohradská), Dávid Králik (Individuálny rozvojový program učiteľov, LEAF), Filip Struhárik (Denník N) a tím Inštitútu pre aktívne občianstvo (Jana Feherpataky-Kuzmová, Arnold Kiss). Príručka ponúka kompaktný balík aktivít na vyučovanie a diskusiu, ktoré s extenzívnym využitím interaktívnych, neformálnych a zábavných metód podnecujú záujem žiakov o nasledovné témy:

- 1. kritické myslenie a teória poznania,**
- 2. občianske povedomie o fungovaní štátu a občianska angažovanosť,**
- 3. mediálna gramotnosť,**
- 4. tolerancia, ohľaduplnosť, empatia a rôznorodosť,**

a tým pozitívne prispievajú k ich všestrannému občianskemu a osobnostnému rozvoju. „Program prepája občiansku náuku, dejepis, etiku a ďalšie príbuzné učebné predmety a po minuloročnom úspešnom pilotnom ročníku výrazne rozširuje portfólio aktivít, čím dáva pedagógom slobodu vybrať si, učiť sa nové veci a prispôbiť aktivity kontextu v jednotlivých triedach, a zároveň prostredníctvom nich budovať, a to je z dlhodobého hľadiska nemenej dôležité, demokratickú klímu na svojej škole,“ zhrnula Jana Feherpataky-Kuzmová, riaditeľka Inštitútu pre aktívne občianstvo, ktorý je nositeľom a realizátorom projektu. Metodická príručka bude v najbližších týždňoch voľne dostupná na stiahnutie na stránkach Inštitútu pre aktívne občianstvo.

Partnermi projektu sú Nadácia ESET, kníhkupectvo Artforum, vinárstvo Lahofer a Anwell tlač a kopírovanie.